

♦ 2 Sm 22,11 ukazuje Pana: **וַיִּרְכַּב עַל־כְּרוֹב וַיַּעֲרֵךְ וַיִּרְא עַל־כַּנְפֵי־רוּחַ:** ^{WTT}

Cwałował na **cherubie** i leciał, i dał się widzieć na **skrzydłach** wiatru.

Słowo «**cwałował**» ma ten sam rdzeń «**רכב**» co słowo «rydwan», występujące w Księdze Wyjścia aż 12 razy⁷²⁶ dla przedstawienia potęgi wojsk faraona. Interpretując poetycko opis zawarty w Księdze Wyjścia, Dawid wychwala w 2 Sm 22,11 Pana, którego rydwan zwyciężył rydwany faraona, pogrążając je w morskich otchłaniach.

Termin «**skrzydła wiatru**» – **כַּנְפֵי־רוּחַ** – nawiązuje zarówno do opisu przejścia przez Morze Sitowia, rozdzielonego za pomocą wiatru, zesłanego przez Pana (por. Wj 14,21; 15,8.10), jak i do słów Boga, wypowiedzianych do Mojżesza już na początku jego pobytu na Górze Synaj, podsumowujących zakończony właśnie etap wyzwolenia Izraela z niewoli:

„Wyście widzieli, co uczyniłem Egipcjowi, jak niosłem was na **skrzydłach** (**עַל־כַּנְפֵי**) orlich i przywiodłem was do Mnie” (Wj 19,4).

♦ Wierność Bogu, a w szczególności Jego Prawu, była powodem, dla którego On wybawił i Izraelitów, i Dawida. Z uwagi na wielką wagę tego zagadnienia będzie ono omówione w kolejnym podpunkcie pracy. Wcześniej jednak zostanie omówione niezmiernie ważne zagadnienie pomocnicze.

3.4.4.3. «**צָפוֹן**» – ukryty afikoman – a «**בַּעַל צָפוֹן**»

Punkt 11. sederu otrzymał nazwę «**צָפוֹן**», co znaczy «ukryty». Tradycyjnie wyjaśnia się, że ukryty w I części afikoman teraz został odnaleziony i dlatego spożywa się go. Ten punkt – to bardzo ważna, choć czasowo niewielka „częśćka” paschalnego sederu. Wskazuje na tę wagę zarówno poświęcenie osobnego punktu na przygotowanie i ukrycie afikomanu (punkt 4., w części I), jak i osobnego punktu na jego odnalezienie i spożycie. Jednocześnie ważność afikomanu podkreślona jest poprzez nakaz pochylenia się w lewo (wsparcia się na lewym ramieniu / leżenia na lewym boku przy stole) – identyczną postawę rytualną przyjmuje się w części I przy spożywaniu nakazanych Prawem macy i gorzkich ziół.

W Biblii Hebrajskiej nie ma słowa «**צָפוֹן**». Jednakże jest tu wyrażenie, kryjące w sobie ów wyraz: **בַּעַל צָפוֹן** – Lb 33,7, co w nieco zmienionej pisowni występuje w Wj 14,2.9 «**בַּעַל צָפוֹן**» – «Pan północy». Jest to nazwa miejscowości nad Morzem Sitowia, naprzeciw której Izraelici rozbili obóz bezpośrednio przed wkroczeniem na jego obnażone łożysko!

⁷²⁶ Wj 14, 6. 7 a b. 9. 17. 18. 23. 26. 28; 15, 1. 19. 21.

Skoro «כֶּעַל זָפוֹן» zawiera słowo «זָפוֹן», które różni się od nazwy tego punktu sederu – «זָפוֹן» – tylko pierwszą samogłoską i położeniem kropki nad drugą samogłoską, znakami dodanymi dopiero sześć wieków po Chrystusie przez masoretów, to nie jest to przypadkowe.

Tak jak Izraelici spożywali «afikoman» – chleb praśny, niekwaśny jak słodka manna – w miejscowości «Pan północy» lub «Pan ukrycia», tak samo w czasie Paschy teraz – w punkcie «ukryty» – spożywają afikoman ich synowie.

3.4.3. Struktura literacka perykopy prawa (Wj 12,1–13,16) a problematyka afikomanu

Celem niniejszego punktu pracy jest nade wszystko ukazanie, że w sederze Paschy zwyczaj spożywania praśnego afikomanu nie należy do części II, lecz III, gdyż jest znakiem uobecnienia nie uczty poprzedzającej wyjście z Egiptu, lecz znakiem uobecnienia wyjścia Izraelitów z niewoli z nie zakwaszonym ciastem.

Sposobem dowodu będzie tu analiza struktury literackiej perykopy prawa, w ramach której hagiograf zawarł opis wyniesienia nie zakwaszonego ciasta przez Izraelitów (Wj 12,34–39).

Zostanie ukazane, że ów opis zajmuje w strukturze perykopy miejsce paralelne w stosunku do fragmentu określającego prawo spożywania baranka–Paschy. Jego funkcja prawodawcza, a nie tylko faktograficzna, zostanie ukazana jako wynik tychże analiz.

Na wstępie tych badań należy zaznaczyć, że bardzo istotne jest odróżnienie:

- uczty paschalnej sprawowanej w Egipcie przez Izrael w nocy 15. Abib,
- każdej późniejszej uczty paschalnej, sprawowanej na pamiątkę wyprowadzenia Izraela przez Pana z Egiptu.

Pierwsza uczta paschalna nie miała żadnej struktury, była po prostu spożywaniem baranka–Paschy. Każda późniejsza uczta, sprawowana na pamiątkę exodusu, miała specyficzną strukturę.

Perykopa prawa, która będzie analizowana w tym punkcie pracy, powstała nie w Egipcie, lecz później, otrzymała zaś ostateczny kształt prawdopodobnie około VI wieku przed Chrystusem. Dlatego też struktura tej perykopy – jak ukażą analizy – kryje w sobie strukturę nie uczty paschalnej w Egipcie (ona nie miała żadnej struktury: była po prostu spożywaniem baranka–Paschy!), lecz paschalnej uczty–pamiątki (uobecnienia) całego exodusu, opisanego w Wj 1–18. W tym uobecnieniu uczta egipska (spożywanie baranka–Paschy), trzeci z sześciu głównych etapów exodusu, etapów zaplanowanych i skutecznie zrealizowanych przez Boga, jest uobecniana jako drugi z czterech elementów uczty–pamiątki (bo pierwszy element corocznej uczty–pamiątki jest uobecnieniem dwu pierwszych etapów exodusu) .